

Handreiking Evenementenbeleid

Inleiding

Overmatig alcoholgebruik en alcoholgebruik op jonge leeftijd is zowel op korte als lange termijn schadelijk voor het lichaam. Zo vertonen jongeren onder invloed van alcohol eerder risicovol seksueel en agressief gedrag. Daarnaast is er steeds meer bekend over de gevolgen van alcoholgebruik op de ontwikkeling van de hersenen.

Jongeren drinken -nog steeds- te veel, te vaak en ze beginnen te vroeg. Jongeren drinken thuis, op straat maar ook in horecagelegenheden of tijdens evenementen. Jaarlijks worden vele vergunningen bij gemeenten aangevraagd voor kleine of grote evenementen.

Deze handreiking beoogt een aanvulling met betrekking tot het thema alcohol te zijn op het bestaande evenementenbeleid van de gemeenten. Deze handreiking helpt gemeenten, en daarmee organisatoren van evenementen, om systematisch naar het aspect 'alcohol' te kijken teneinde de risico's te minimaliseren.

Leeswijzer

In deze handreiking staan we stil bij de rol van alcohol bij evenementen, definiëring van begrippen en de mogelijkheden die gemeenten hebben om in te zetten op alcoholmatiging bij evenementen. We formuleren een aantal adviezen voor gemeenten voor de aanpak van alcoholgebruik tijdens evenementen.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	1
Leeswijzer.....	1
Achtergrond	3
Begripsbepaling.....	3
Communicatie.....	4
Mogelijkheden alcoholmatiging evenementen.....	5
Evenementenbier.....	5
Blaastesten.....	5
Polsbandjes	6
Deskundigheidsbevordering barpersoneel / vrijwilligers.....	6
Adviezen aan gemeenten	6
Advies I.....	6
Advies II.....	7
Advies III.....	7
Relatie andere deelprojecten	8
Financiële aspecten.....	8
Bijlage 1: Tekst brochure voor organisatoren	9
Handreiking alcoholmaatregelen voor evenementenorganisaties	9

Achtergrond

Met de toegenomen economische welvaart is ook het aantal evenementen toegenomen, waar vroeger in kleine gemeente slechts enkele evenementen per jaar plaatsvonden, zijn dat er nu tientallen. Naast de jaarlijkse feestdagen (Koninginnedag, Bevrijdingsdag, Kerstmis e.d.) heeft elke gemeente / kern een eigen feestweek of kermis en andere evenementen zoals culturele festivals, braderieën, buurtfeesten, optochten en sportevenementen.

Een evenement brengt naast vermaak voor de bezoekers, risico's met zich mee zowel voor de fysieke als sociale veiligheid. Alcoholgebruik is daarbij een oorzaak van het ontstaan van risico's. Door het alcoholgebruik tijdens evenementen, in combinatie met de samenkomst van grote groepen mensen en eventuele gevaarlijke objecten (stellages, vuurwerk, voertuigen) maken evenementen risicovolle ondernemingen. Echter met de juiste voorzorgsmaatregelen zijn de risico's te beperken. Grotere evenementen (B en C-klasse) vragen van de hulpverleningsdiensten in meer of mindere mate aanvullende maatregelen, zowel in de voorbereiding als tijdens het evenement (zoals calamiteitenplan, bereikbaarheid organisator)

Een specifiek type evenementen zijn tent- en schuurfeesten. De Rijn en Veenstreek stelde in 2006 gezamenlijk beleidsregels op voor dit type evenementen. Deze worden vooral georganiseerd op het platteland, voor en door met name mensen uit de buitengebieden (het agrarische milieu). Het zijn relatief grote feesten, bezoekersaantallen variëren van ongeveer 400 tot soms wel 2000 personen, met een bepaald gesloten karakter. Zo mag je er bijvoorbeeld alleen op uitnodiging komen. De feesten worden gehouden in een schuur of gebouw, die in principe niet voor feesten bedoeld zijn, of in een speciaal voor het feest geplaatste tent. Tijdens de feesten is veelal live muziek en wordt (veel) alcohol geschonken. Soms vindt er geen directe betaling voor de drank plaats, maar staat er wel een fooienpot bij de deur.

“Medio 2003 is op grond van een rechterlijke uitspraak gebleken dat deze feesten, ondanks het besloten karakter, op grond van de APV aangemerkt moeten worden als een evenement en in die zin dus vergunningplichtig.¹”

Begripsbepaling

Volgens artikel 2:24 van de model-APV van de VNG is een evenement: “*elke voor publiek toegankelijke verrichting van vermaak*”. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen een binnen- of buitenactiviteit.

Onderstaand een kort overzicht van interessante punten uit de toelichting bij deze bepaling.

Toegankelijk versus besloten

Ten aanzien van feesten wordt opgemerkt dat wanneer een feest voor publiek toegankelijk is, er sprake is van een vergunningplichtige activiteit. Besloten feesten daarentegen vallen niet onder de reikwijdte van de evenementenbepaling, omdat deze activiteit niet een voor het publieke toegankelijke verrichting van vermaak is. Bijvoorbeeld bij het houden van een bedrijfsfeest waar aan de hand van uitnodigingslijsten publiek aanwezig is, is er geen sprake van een voor het publiek toegankelijke verrichting van vermaak. Maar wanneer een feest een besloten karakter

¹ Beleidsregels tent- en schuurfeesten Rijn- en Veenstreek (2006)

heeft en er publiekelijk kaarten verkocht en/of reclame wordt gemaakt, is er sprake van een evenement.

Bestemmingsplan

De gemeente kan bij feesten waarvoor geen vergunning nodig is, optreden wanneer deze bijvoorbeeld worden georganiseerd in ruimte strijdig met het bestemmingsplan. *Bij schuurfeesten geldt er zelfs een verplichting te handhaven (ABRS 02-04-1999, Gst. 1999, 7103 m.nt. P.J.H.).* Ook in het kader van de Wegenverkeerswet kan worden opgetreden in geval van parkeer- en verkeersoverlast.

APV

Feesten die gehouden worden in horecagelegenheden en niet behoren tot de normale bedrijfsvoering (bijvoorbeeld een optreden van een bekende DJ of een optreden van een bekende band) zijn op grond van artikel 2:25 vergunningplichtig.

Wanneer een feest al dan niet besloten “op of aan de weg” plaats vindt, is dit eveneens een vergunningplichtige activiteit, omdat het plaatsvindt op doorgaans voor publiek toegankelijk gebied. Het feit dat het feest besloten is, dus niet voor publiek toegankelijk doet daar niets aan af. Optreden van muziekkorpsen, muziekbandjes, etc., die voor iedereen toegankelijk zijn (zowel in een inrichting als in de buitenlucht) vallen onder de vergunningplicht van artikel 2:25.

Gebruiksvergunning

Voor het in gebruik nemen van een tent of loods voor een evenement, waarin zich gelijktijdig meer dan 50 personen zullen bevinden, is een tijdelijke gebruiksvergunning nodig. Een gebruiksvergunning is een vergunning voor brandveilig gebruik van een gebouw, een inrichting of een bedrijf.

Drank- en Horecawet

De Drank- en Horecawet bepaalt dat er geen vergunning of ontheffing nodig is als: er een besloten feest wordt gehouden, waar geen entree wordt geheven, én waar: gratis alcohol wordt geschonken.

Wanneer er sprake is van het vragen en betalen van een vaste bijdrage impliceert dit dat er sprake is van het anders dan om niet verstrekken van alcoholische drank. In dat laatste geval kan de burgemeester op grond van artikel 35 Drank- en Horecawet voor het evenement een ontheffing verlenen.

Communicatie

Draagvlak voor een alcoholmatigingsbeleid is een belangrijke voorwaarde voor de acceptatie en het succes ervan. Velen onderschrijven het belang van alcoholmatiging in het algemeen, maar hebben weerstand tegen maatregelen die aan hun eigen tradities komen (alcoholmatiging oké, maar kom niet aan ons dorpsfeest / onze kermis / onze 3 oktober). Het is dan ook aan te bevelen aandacht te besteden aan het creëren van draagvlak.

Om draagvlak te creëren is het nodig dat de gemeente:

- gevoel van betrokkenheid versterkt door het vroegtijdig betrekken van partijen;
- helder communiceert (ook over wat moeilijk is);
- raakvlakken toont, aansluiting zoekt bij bestaande activiteiten/initiatieven;
- inzichtelijk maakt wat het organisatoren zelf oplevert;
- een bijeenkomst voor evenementenorganisaties organiseert waar informatie wordt gegeven over de gevaren van alcohol, over de achtergrond van deze handreiking, tips voor het evenement zelf.

Belangrijk wel is om bewust te zijn van de weerstand tegen maatregelen gericht op alcoholmatiging. Het is van belang draagvlak te creëren zodat organisatoren zich niet alleen aan de regels houden, maar ook een stap verder gaan en zich actief gaan inzetten voor alcoholmatiging.

Mogelijkheden alcoholmatiging evenementen

In het land is in de afgelopen jaren ervaring opgedaan met verschillende interventies die passen in een alcoholmatigingsbeleid voor evenementen.

Evenementenbier

‘Evenementenbier’, ook wel kermisbier of festivalbier genoemd, is geen officiële term maar spreektaal voor bier met een lager alcoholpercentage. Doorgaans bevat evenementenbier tussen de 2 en 3,5 % alcohol in plaats van 5%.

Vanuit gezondheids- en veiligheidsperspectief lijkt de inzet van bier met een lager alcoholpercentage bij bepaalde evenementen aan te raden. Daarbij dienden afwegingen gemaakt te worden ten aanzien van het risicoprofiel van de bezoekers van het evenement of de wedstrijd, de beheersbaarheid, de handhaving, mogelijk ongewenste neveneffecten en goed gastheerschap.

Verschillende gemeenten in Nederland (zoals Eijsden, Barneveld, Bunnik, Rotterdam, Midden-Delfland) hebben bepalingen ten aanzien van evenementenbier opgenomen in het horecabeleid of het evenementenbeleid of beleidsregels voor toepassing van artikel 35 DHW.

De term ‘evenementenbier’ blijkt een negatieve beleving op te roepen. Mensen associëren dit met bier, aangelengd met water. Het is aan te bevelen te spreken over light-bier.

Blaastesten

Steeds vaker worden blaastesten ingezet tijdens evenementen om jongeren bij de entree te controleren op alcohol. Jongeren onder de 16 jaar mogen alleen naar binnen wanneer zij niet gedronken hebben. Jongeren boven de 16 jaar mogen alleen naar binnen wanneer ze niet al dronken zijn. In de gemeente Veldhoven kregen de ouders van de jongeren onder de 16 jaar die toch gedronken hadden, een brief van de burgemeester. In Rotterdam (evenementenlocatie Maassilo) werden ouders gebeld met de vraag hun kind op te halen.

Onder andere de gemeente Katwijk stelt gratis blaastesten ter beschikking onder meer voor gebruik in de horeca.

Polsbandjes

Door het gebruik van polsbandjes kan er toezicht gehouden worden op de leeftijd waarop bezoekers alcohol drinken. Bij binnenkomst dienen bezoekers zich te legitimeren met een geldig identiteitsbewijs waarna ze door de organisatie een gekleurd polsbandje om hun pols krijgen (bijvoorbeeld rood betekent jonger dan 16; groen boven de 16). Het is belangrijk dat het bandje niet kan worden verwijderd zonder beschadiging en dat het goed zichtbaar gedragen kan worden.

De ID-swap kan een handig hulpmiddel zijn om de identiteitsbewijzen te controleren. De ID-swap is een apparaatje dat kan worden gebruikt om ID's te controleren. Het ID wordt door de ID-swap gehaald en deze geeft direct aan of iemand ouder of jonger dan 16 is. In de regio Nijmegen is ervaring opgedaan met de ID-swap.

Belangrijk is dat het polsbandje getoond wordt bij de aankoop van consumpties maar ook dat personeel toezicht houdt op het doorgeven van alcoholische consumpties.

Beschikbaarheid water

Wanneer water -liefst gratis of tegen geringe kosten- beschikbaar is voor de bezoekers zal dit resulteren in minder alcoholgebruik. In de Noord-Brabant is ervaring opgedaan met het uitdelen van water tijdens evenementen en het uitgaansleven onder het motto 'Water Fok die Kater'. Jongens en meiden in speciale pakken deelden water uit aan leeftijdsgenoten en gaven informatie over het belang van genoeg water drinken tijdens het uitgaan.

Deskundigheidsbevordering barpersoneel / vrijwilligers

Personeel en vrijwilligers dienen goed op de hoogte te zijn van de regels. Daarnaast is het goed wanneer zij getraind zijn in het optreden wanneer iemand jonger dan 16 jaar toch alcohol drinkt. Er worden verschillende cursussen voor barpersoneel aangeboden zoals de Barcode en de EHBD-u.

Adviezen aan gemeenten

Advies I

Geadviseerd wordt om aan het aanvraagformulier voor een evenementenvergunning een hoofdstuk 'alcohol en drugs' toe te voegen. Hierin worden de volgende vragen over alcohol opgenomen. Er worden geen specifieke vragen over drugs toegevoegd, aangezien deze zijn verboden. Er zou wel een verklaring omtrent drugs opgenomen kunnen worden, die de organisator ondertekent. Hierin bevestigt hij dan dat de wet aangaande drugs wordt nageleefd.

De toe te voegen vragen over alcohol zijn:

- Wordt er op het evenement sterke drank verkocht?
Indien ja: kijk als gemeente naar de mogelijkheid om dit tegen te gaan.
- Wordt er op het evenement zwakalcoholische drank verkocht of weggegeven? (ja/nee)
Indien ja: Welke maatregelen neemt u om alcoholgebruik onder de 16 jaar te voorkomen?
Indien ja: Waar worden de tappunten geplaatst? Bij voorkeur dienen de tappunten zo geplaatst te worden dat bezoekers niet direct langs de bar worden geleid bij binnenkomst.
- Op welke wijze wordt dit aan bezoekers jonger dan 16 jaar kenbaar gemaakt?

- Welke maatregelen neemt u om alcoholmisbruik/overmatig alcoholgebruik door bezoekers van 16 jaar en ouder te voorkomen?
- Op welke wijze wordt dit aan bezoekers van 16 jaar en ouder kenbaar gemaakt?

Indien uit het aanvraagformulier blijkt dat er onvoldoende maatregelen getroffen worden om alcoholgebruik op jonge leeftijd en overmatig alcoholgebruik tegen te gaan, dan kan de gemeente overwegen om geen vergunning te verlenen. Wees als gemeente duidelijk over de sancties voor de organisator bij overtreding van de afspraken, en wees duidelijk over consequenties bij een volgende vergunningaanvraag.

De volgende maatregelen worden minimaal verwacht:

Maatregelen ter voorkoming van alcoholgebruik onder 16 jaar:

- Controle leeftijdsgrenzen. Hierbij dient nagedacht te zijn over:
 - Vanaf welke minimale “onmiskerbare leeftijd” de leeftijd vastgesteld dient te worden?
 - Welk systeem wordt er gehanteerd?
 - Welke ID-bewijzen gelden er?
 - Hoe en met welke frequentie wordt het personeel hierover geïnstrueerd?
 - Hoe verkoop je “Nee”?
 - Hoe wordt het publiek geïnformeerd wordt over de geldende regels?
- Jongeren die bij aankomst al onder invloed zijn: weigeren bij ingang (bijvoorbeeld door steekproefsgewijze controle door middel van blaastest)
- Barmedewerkers die bij voorkeur minimaal 18 jaar zijn met cursus Barcode of EHBDu
- Maatregelen om indirecte verstrekking tegen te ondervangen
- Communicatie van deze maatregelen

Maatregelen ter voorkoming van alcoholmisbruik/overmatig gebruik door bezoekers van 16 jaar en ouder:

- Niet doorschenken aan bezoekers die zichtbaar onder invloed zijn
- Dronken bezoekers van terrein verwijderen
- Communicatie van deze maatregelen

Advies II

Geadviseerd wordt om organisatoren van een evenement bij het aanvraagformulier de brochure ‘handreiking alcoholmaatregelen voor evenementenorganisaties’ toe te sturen. Met deze handreiking kunnen zij zich terdege voorbereiden op het evenement en op de vergunningaanvraag.

Advies III

Ga altijd in gesprek met de organisatie wanneer de doelgroep jongeren tot 24 jaar is en er zwakalcoholische dranken geschonken gaan worden. In dit gesprek bekijken gemeente en evenementenorganisaties samen welke maatregelen van de handreiking toegepast zouden kunnen worden. De rol van de gemeente in deze is stimulerend en adviserend. Wijs de

evenementenorganisaties daarbij op de voordelen van het inzetten van de maatregelen (bijvoorbeeld: ouders zijn positief over het evenement omdat ze met een gerust hart hun kinderen er naar toe kunnen laten gaan gezien de maatregelen die getroffen worden; De kans op boetes en andere handhavingmaatregelen neemt af; Het evenement verloopt veiliger bij het inzetten van preventief alcoholbeleid).

Relatie andere deelprojecten

Er is een relatie met de deelprojecten Regelgeving, Handhaving en Paracommercie. In de handreiking Regelgeving staat dat “aan een evenementenvergunning kunnen voorschriften worden verbonden ter beperking van verstoring van de openbare orde. In die zin kunnen die voorschriften ook betrekking hebben op alcohol.” In bovengenoemde adviezen is dit punt uitgewerkt.

Daarnaast is er een relatie met de handreiking Handhaving, zoals binnen elk deelproject geldt ook hier dat het stellen van regels zonder daarop te handhaven niet het gewenste effect zal hebben. Eventuele regionale handhavers zouden ook ingezet kunnen worden bij de handhaving op alcohol bij evenementen. Wees als gemeente duidelijk over de sancties voor de organisator bij overtreding van de afspraken, en wees duidelijk over consequenties bij een volgende vergunningaanvraag.

Het aspect van alcoholmatiging bij evenementen zal, net als de fysieke veiligheid, een rol moeten spelen bij het wel of niet afgeven van een vergunning en controle op de uitvoering. In de handreiking Paracommerciële Alcoholverstrekkers is aangegeven dat veel paracommerciële instellingen jaarlijks of incidenteel een evenement organiseren als extra inkomstenbron. Het is daarom van belang om ook hen als organisatoren van evenementen mee te nemen in het creëren van draagvlak voor alcoholmatiging en wellicht met hen mee te denken welke andere manieren er zijn om extra inkomsten te vergaren.

Financiële aspecten

Het gaat met name om tijdsinvestering van de gemeente ten behoeve van het wijzigen van de vergunningaanvragen, bijeenkomsten / overleg realiseren met organisatoren van evenementen en verspreiden van informatie over alcoholmatiging bij evenementen.

Er is een standaard informatiefolder beschikbaar voor organisatoren van evenementen, zie bijlage 1.

Bijlage 1: Tekst brochure voor organisatoren

Handreiking alcoholmaatregelen voor evenementenorganisaties

Overmatig alcoholgebruik en alcoholgebruik op jonge leeftijd is zowel op korte als lange termijn schadelijk voor het lichaam. Zo vertonen jongeren onder invloed van alcohol eerder risicovol seksueel en agressief gedrag. En ze lopen kans op hersenbeschadiging.

Om alcohol minder gemakkelijk beschikbaar te maken voor jongeren onder de 16 en verantwoord alcoholgebruik te stimuleren zet het project 'Laat je niet flessen!' diverse activiteiten uit. Eén van deze activiteiten betreft deze handreiking alcoholmaatregelen evenementenorganisaties van bijvoorbeeld festivals, dance party's, sport- en carnavalsevenementen.

In deze handreiking vindt u maatregelen die u als organisator van een evenement kunt toe passen om verantwoord alcoholgebruik te stimuleren en alcoholgebruik onder de 16 te voorkomen. De genoemde maatregelen zijn ter ondersteuning van het alcoholbeleid tijdens uw evenement.

*Maatregelen die getroffen kunnen worden **voorafgaand aan het evenement:***

- Maak duidelijke afspraken wat er gedaan wordt bij openbaar dronkenschap of dronkenschap onder jongeren (vb.: weigering toegang, weigering alcoholhoudende drank, verwijdering van het evenement, contact opnemen met de ouders, doorverwijzing naar poli Alcohol en Jeugd van het ziekenhuis). Maak tevens duidelijke afspraken over bij welke kenmerken iemand alcoholhoudende drank geweigerd wordt aan de bar (het doorschenken aan dronken bezoekers is immers bij wet verboden).
- Communiceer vooraf over het geldende alcoholbeleid op het evenement (vb.: in persberichten, bij aankondigingen van het evenement, op flyers, op internet, aan het personeel).
- Zorg ervoor dat het horecapersoneel, de security en vrijwilligers over voldoende kennis beschikken om risico's rond alcoholgebruik goed in te schatten. Dit kan door middel van diverse cursussen en trainingen waarin horecapersoneel, security en/ of vrijwilligers geschoold kunnen worden rondom het thema alcohol en jongeren. (vb.: Instructie Verantwoord Alcoholgebruik (IVA), de training 'nee' verkopen en de cursus barcode). Meer informatie is op te vragen bij Brijder Verslavingszorg, afdeling Preventie.
- Spreek af dat het personeel tijdens het evenement geen alcoholhoudende drank nuttigt. Het personeel heeft een voorbeeldrol naar de bezoeker, wanneer het personeel onder invloed is bemoeilijkt dit het ingrijpen in situaties of het nee verkopen.
- Er kan voor gekozen worden alleen barmedewerkers aan te stellen die 18 jaar of ouder zijn, bij voorkeur barmedewerkers van 21 jaar en ouder. Verondersteld wordt dat barmedewerkers die minimaal 18 jaar zijn, meer overwicht) hebben op jeugdige bezoekers.

- Geef tijdens uw evenement enkele toezichthouders/ beveiligers een extra rol in het in de gaten houden of niet wordt toegeschonken, of bezoekers niet dronken worden en of bezoekers van 16+ geen alcoholhoudende drank doorgeven aan 16-.

*Maatregelen die getroffen kunnen worden **tijdens het evenement:***

- Neem in het huisreglement regels op met betrekking tot alcohol (vb.: leeftijd, gedrag, consequenties bij het niet naleven van regels). Dit huisreglement dient zichtbaar opgehangen te worden tijdens het evenement.
- Hang bij elke bar een affiche op waarop de leeftijdsgrenzen beschreven staan voor de verkoop van alcoholhoudende dranken. Het is verplicht bij de verkooppunten van alcoholhoudende dranken een duidelijk zichtbare leeftijds waarschuwing te hebben.
- Hang bij elke bar voor barmedewerkers op een goed zichtbare plek de 'harde' leeftijdsgrens (dag, maand, jaar) waarop nog geen alcohol verkocht mag worden aan 16-jarige. Dit is handig om aan de hand van een leeftijdsdocument (paspoort, identiteitskaart, rijbewijs) snel en makkelijk vast te stellen of iemand oud genoeg is om alcohol te mogen kopen.
- Afhankelijk van de concentratie jongeren van 16- kan ervoor gekozen worden geen alcoholhoudende dranken te schenken. Indien dit op uw evenement geen optie is kan ook gedacht worden aan het hanteren van schenktijden voor alcoholhoudende dranken waarbij rekening gehouden wordt met de aanwezigheid van een concentratie 16-doelgroep.
- Indien er een of meerdere centrale toegangspunten zijn bij het evenement kan ervoor gekozen worden hier een leeftijdscheck te hanteren. Indien er geen leeftijdsgrenzen gehanteerd worden op het terrein kan gebruik gemaakt worden van polsbandjes voor de 16+ doelgroep (dus niet voor 16-!). Hanteer bij een meerdaags evenement verschillende kleuren polsbandjes voor de verschillende dagen, en kies niet voor witte bandjes i.v.m. fraude!
- Richt voor bezoekers chill out ruimtes in om een moment van rust te creëren. Het heeft de voorkeur dat hier ook gratis watertappunten aanwezig zijn voor de bezoekers, of een bar waar enkel non-alcoholische dranken worden geschonken. Bijvoorbeeld in de vorm van een buitenbar die op voldoende afstand staat van de drukte en het geluid.
- Wanneer er sprake is van meerdere bars op het evenemententerrein, rust deze dan niet allemaal uit met een volledig assortiment van niet en wel alcoholhoudende dranken. Zo kunnen er ook bars ingericht worden met enkel niet-alcoholhoudende dranken.
- Stel een goede alcoholvrije drankenkaart op, met voldoende keuze, zodat bezoekers een volledig overzicht hebben van het totale aanbod non-alcoholische dranken en maak hier actief reclame/promotie voor. Ook kan een goedkoper prijsbeleid voor niet-alcoholhoudende dranken gehanteerd worden.
- Van happy hours is bekend dat in een korte tijd veel alcohol gedronken wordt, ten behoeve van alcoholmatiging is het dan ook af te raden happy hours te organiseren tijdens het evenement.

*Maatregelen die getroffen kunnen worden **bij de afsluiting van het evenement:***

- Kondig tijdig aan wanneer de bar sluit. Indien gebruik wordt gemaakt van bonnen, sluit dan het verkooppunt voor de bonnen eerder dan de sluitingstijd van de bar.
- Evalueer de ingezette alcoholmaatregelen als onderdeel van de totale evaluatie van het evenement. Om te kijken in hoeverre deze maatregelen hebben bijgedragen aan het

alcoholmatigingsbeleid en om het alcoholbeleid/huisreglement eventueel te verbeteren voor de volgende editie van het evenement. Stuur de evaluatie op naar de gemeente die de vergunning heeft verleend, zodat ook andere organisatoren kunnen profiteren van uw ervaringen op dit gebied.